

KOTIHOITO **Herttuatar** LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA

Kotihoito Herttuatar

Teresa Kokko 12.10.2026 Oulu

1. JOHDANTO

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut Turvallinen lääkehoito-oppaan lääkehoitosuunnitelman laatimiseen 2021:6. Yrityksessä lääkehoitosuunnitelma on keskeinen osa lääkehoitoa toteuttavien henkilöiden perehdytyksessä, ja sen tarkoituksena on taata turvallinen lääkehoito ja työntekijöiden yhteiset käytännöt kaikkien asiakkaiden kohdalla. Kotihoito Herttuattaren lääkehoitosuunnitelmassa on hyödynnetty ja käytetty lähteenä Turvallinen lääkehoito-opasta.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa lääkehoitoa toteuttavat ensisijaisesti lääkehoitoon koulutetut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt.

Lääkehoidon ja lääkkeiden käytön tarkoitus on sairauksien oireiden lievennys siinä määrin kuin se on mahdollista, sekä oireiden ehkäisy ja parannus. Turvallisesti ja tarkoituksen mukaisesti toteutettu lääkehoito on osa potilasturvallisuutta ja asiakkaan saaman palvelun laatua. Erityisesti iäkkäiden ihmisten yksin kotona asuessa sairaanhoitajan sekä lähihoitajan turvallisesti toteuttama lääkehoito on erityisen tärkeää.

Lääkehoidon osaaminen perustuu koulutukseen ja käytännön osaamiseen, perehdyttämiseen, kokemukseen sekä täydennyskoulutukseen.

Toimintaperiaatteena on asiakkaan omatoimisuuden tukeminen ja jäljellä olevien voimavarojen ylläpitäminen, jotta asiakkaan kotona asuminen voisi jatkua mahdollisimman pitkään. Turvallinen lääkehoito on osa kokonaisvaltaista hoitoa. Lääkehoitosuunnitelma tarkastetaan ja päivitetään vähintään vuoden välein tai useammin, mikäli yrityksen toiminnassa tapahtuu muutoksia.

2. LÄÄKEHOITOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA

VAATIMUSTASO

2.1 Toiminta- ja työyksikön kuvaus

Yritys tuottaa sekä tilapäistä, että säännöllistä kotipalvelua ja kotisairaanhoidon palvelua eri ikäisille asiakkaille heidän kotonaan. Yrityksen asiakkaiden sairauksien ja lääkkeiden määrä, sekä toimintakyky, ikä, hoidon ja lääkityksen tarve ovat yksilöllisiä. Palveluita tuotetaan pääsääntöisesti aamu-, päivä- ja ilta-aikaan, mutta tilapäisesti yritys voi tarjota yksittäisille asiakkaille palveluita myös yöaikaan. Yrityksen asiakasmäärät ovat vaihtelevia riippuen palveluiden kysynnästä, yrityksen resursseista ja asiakkaiden palvelu- ja hoitotarpeesta.

Hoito- ja palvelusuunnitelma tehdään aina asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaistensa tai läheisten kanssa vastaamaan asiakkaan sen hetkisiä tarpeita.

Henkilöstön määrä ja ammattiryhmät määräytyvät yrityksen kulloisenkin toiminnan ja asiakastarpeen mukaan. Tällä hetkellä yrityksellä ei ole erillistä kotisairaanhoidon työntekijätiimiä. Lääkehoitoa toteuttavat vain ne työntekijät, joiden koulutus, osaaminen, perehdytys ja tehtäväkohtaiset lääkehoitoluvat kattavat kyseisen tehtävän. Lääkehoidon toteutus määräytyy asiakkaiden palvelutarpeiden ja sovittujen palvelujen perusteella.

2.2 Lääkehoidon vaatimustaso ja toteuttamistavat

Yritys tuottaa palveluita asiakkaiden kotona, joten lääkkeiden valikoima, annostelutapa ja annostelureitti vaihtelevat asiakkaiden tarpeiden mukaan.

Lääkityksenä voivat olla enteraalisesti tai paraenteraalisesti annosteltavia lääkkeitä, kuten ihovoiteita, inhalaattoreita, silmätippoja, korvatippoja, peräpuikkoja, lääkelaastari, suun kautta annosteltavia tabletteja tai suihkeita, ihon alle pistettäviä, lihakseen pistettäviä ja laskimoon annosteltavia lääkkeitä.

Yritys toteuttaa vain sellaisia lääkehoidon tehtäviä, joihin työntekijän koulutus, osaaminen, perehdytys ja tehtäväkohtainen lupa riittävät. Lääkehoitoon osallistuvat ainoastaan kyseiseen tehtävään hyväksytyt työntekijät. Vaativaa lääkehoitoa toteutetaan vain, kun tehtävän edellyttämä erityisosaaminen, mahdollinen lisäkoulutus ja lupa on varmistettu. Esimerkiksi injektoiden antaminen edellyttää kyseisen antotavan osaamisen ja toimivaltuuksien varmistamista.

Vaativalla lääkehoidolla tarkoitetaan tässä suunnitelmassa lääkehoitoa, joka edellyttää erityistä osaamista, lisäkoulutusta, lääkehoidon vaikutusten tarkkaa seurantaa tai erillistä lääkehoitolupaa. Tällaisia tehtäviä voivat olla esimerkiksi tietyt injektiot sekä muut erityistä osaamista edellyttävät lääkehoidon tehtävät. Tehtävän vaativuus arvioidaan aina lääkkeen, antotavan, asiakkaan tilanteen ja työntekijän osaamisen perusteella.

Aamu- ja iltavuorossa on aina ainakin perustason lääkehoitoa toteuttava hoitaja.

Sairaanhoidajan/terveydenhoitajan resurssi on käytettävissä asiakastarpeen mukaan niin arkisin kuin viikonloppuisin vähintään aamuisin ja/tai iltaisin. Tilapäisesti lääkehoitoa voidaan toteuttaa tarvittaessa myös yöaikaan, mikäli asiakkaan akuutin sairauden hoito sitä vaatii.

2.3 Lääkäripalvelut

Yrityksen lääkehoitosuunnitelman on hyväksynyt Lars Konttinen. Suunnitelman hyväksyminen ei sellaisenaan tarkoita, että hyväksyjä toimisi yrityksen vastuulääkärinä.

Asiakkaan lääkehoidosta ja lääkemääräyksistä vastaa hänen hoidostaan vastaava lääkäri. Terveyskeskuksen omalääkärinä toimii Tuukka Korpela. Asiakkaan lääkehoitoon liittyvissä kysymyksissä otetaan yhteyttä asiakkaan hoidosta vastaavaan lääkäriin tai sovittuun terveydenhuollon yhteistyötahoon.

Asiakkaalla voi olla kotihoidon lisäksi hoitokontakteja esimerkiksi erikoissairaanhoidossa tai yksityisellä lääkäriasemalla. Tällöin lääkehoidosta voivat vastata useat eri lääkärit, ja lääkitykseen voi tulla muutoksia eri hoitotahojen toimesta. Tämä edellyttää erityistä huolellisuutta asiakkaan kokonaislääkityksen ajantasaisuuden, lääkemuutosten tiedonkulun ja eri hoitotahojen välisen yhteistyön varmistamisessa. Kotihoidon työntekijöiden tulee toimia sovittujen vastuiden ja toimintakäytäntöjen mukaisesti sekä varmistaa, että lääkehoidon toteuttamisessa käytettävät tiedot ovat ajantasaisia.

3 LÄÄKEHOITOON LIITTYVIEN RISKIEN TUNNISTAMINEN JA NIIHIN VARAUTUMINEN

Kotihoito Herttuattaren lääkehoitoon liittyviä riskejä ovat asiakkaiden lääkelistojen ajantasaisuus, asiakkaan lääkkeiden riittävyyden varmistaminen, säilyvyyden huomiointi, lääkitemättä jättäminen, väärä lääke tai lääkitysmuutoksen kirjaamatta jättäminen. Osaksi tiedonkulku asettaa haasteita lääkehoitoon: esimerkiksi tiedonkulku hoitoyksikön ja kotihoidon välillä sekä asiakkaiden itse käyttämät lääkkeet, jotka eivät ole tulleet Kotihoito Herttuattaren tietoon. Lisäksi myös asiakkaan lääkehoidon toteutuminen silloin, kun kotihoito ei ole paikalla, esimerkiksi asiakkaan väärään aikaan otettu lääke tai unohdettu lääkkeen otto.

Kotihoito Herttuatar varmistaa palvelusuunnitelmaa ja sopimusta laadittaessa, että lääkehoito voidaan toteuttaa turvallisesti ja yhteistyössä asiakkaan kanssa. Asiakkaan suostumuksella lääkehoito toteutetaan myös yhdessä hänen läheistensä kanssa.

Näihin riskeihin Kotihoito Herttuatar pyrkii varautumaan niin, että asiakkaan kotona olevat lääkelistat tarkistetaan asiakkaan suostumuksella asiakkaan omasta hoitoyksiköstä tai hoitavalta lääkäriltä tai terveysasemalta. Lääkelistan tarkastus tehdään asiakkaan kanssa yhteistyössä ja lisäksi asiakasta haastatellaan muiden tarvittaessa otettavien lääkkeiden, itsehoitolääkkeiden, rohdosvalmisteiden, ravintolisien ja vitamiinien tosiasiallisesta käytöstä. Nämä tarvittaessa otettavat ja muut valmisteet kirjataan myös asiakkaiden lääkelistoihin.

Asiakkaalle painotetaan, että Kotihoito Herttuatar tarvitsee tiedon lääkelistan päivittämisestä tai lääkelistan muusta syystä johtuvasta muutoksesta, jotta lääkehoito toteutuu kotona asianmukaisesti. Kerrotaan asiakkaalle, että hän voi pyytää kotihoidolta päivitetyn lääkelistan tulostettuna. Asiakasta informoidaan, että lääkärillä käydessään asiakkaan on hyvä mainita, että hänen lääkehoidostansa huolehtii Kotihoito Herttuatar.

Kotihoito Herttuatar huolehtii, että lääkehoito toteutetaan asiakkaan päivitetystä lääkelistasta ja asiakkaalla on asianmukaiset lääkedosetit lääkehoidon toteuttamista varten. Kotihoito Herttuatar toteuttaa asiakkaan lääkehoidossa kaksoistarkastusta joko niin, että tarkastuksen toteuttaa kaksi eri henkilöä tai mikäli tämä ei ole mahdollista niin yksi henkilö tarkastaa lääkkeenannon oikeellisuuden kahdella eri kerralla tai kahdella eri menetelmällä: Esimerkki dosettiin jaon jälkeen dosetti tarkastetaan uudelleen ja lisäksi vielä asiakkaalle antaessa dosetista. Injektioissa ensimmäinen tarkastus tehdään, kun injektio saatetaan käyttökuntoon ja toisen kerran, kun se annetaan asiakkaalle.

Suurimmalla osalla asiakkaista on annosjakelurullat. Apteekki jakaa ja tarkastaa lääkkeet ja sen jälkeen kotihoito Herttuatar tarkastaa lääkkeet. Asiakkailla on myös käytössä lääkerobotteja kuten Axitare ja Evondos.

Lääkkeitä jakaessaan Kotihoito Herttuatar huolehtii, että lääkkeitä on dosetteihin jakamisen jälkeen riittävästi seuraavaan jakokertaan. Mikäli lääkkeitä on liian vähän, Kotihoito Herttuatar huolehtii, että palvelusopimuksen mukaisesti joko asiakas tai hänen läheiset saavat selkeän listan niistä lääkkeistä, joita asiakas tarvitsee apteekista tai Kotihoito Herttuatar tilaa asiakkaan lääkkeet palvelusopimuksen mukaisesti apteekista asiakkaalle.

Lääkehoidossa muistetaan WHO:n viiden asian lista, jonka avulla voidaan välttää useimmat lääkehoidon virheet. Tarkistetaan aina, että lääkettä on oikea annos, kyseessä on oikea lääke, oikea aika ottaa lääke, oikea antoreitti lääkkeelle ja oikea asiakas.

Lisäksi lääkkeen antaja varmistaa, että kyseessä on oikea käyttötarkoitus, oikea käyttökuntoon saattaminen, oikea dokumentointi, oikea asiakkaan/potilaan ohjaus: ja oikea vaikutusten seuranta ja arviointi.

On hyvä ottaa huomioon, että turvallisen lääkehoidon toteutuksessa riskiryhmiä ovat iäkkäät, monisairaat ja lapset. Iäkkäillä voi olla paljon lääkkeitä ja rajoitteita lääkkeiden käytössä ja huonempi elimistön kyky palautua lääkityspoikkeamasta.

4. HENKILÖSTÖN LÄÄKEHOIDON VASTUUT, VELVOLLISUUDET JA TYÖNJAKO

Yrityksen lääkehoidon toteutuksen valvonnasta vastaa Sairaanhoidaja Marjaana Alanen ja yrittäjä Teresa Kokko (Lähihoitaja/sairaanhoidaja opiskelija)

Yrityksen kaikilla työntekijöillä on sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus ja LVV:een myöntämät ammattioikeudet luvat.

Lääkehoidon osaamista varmistetaan kolmen (3) vuoden välein suorittamalla

Lääkeosaamisen verkkotenttien osa-alueet ja antamalla tarvittavat näytöt

lääkehoidon valvonnasta vastaavalle sairaanhoidajalle.

Yrityksen sairaanhoidajan tulee suorittaa seuraavat tentit ja tentin sisältämät laskut:

LOP sis. PKV ja ROKOTUS, IV, GER1, GER2, KIPU1, KIPU2, sekä PSYK.

Lähihoitajan tulee suorittaa seuraavat tentit LOP sis. PKV, GER1, GER2, KIPU1 ja PSYK.

Sairaanhoidajan tulee suorittaa seuraavat näytöt: P.o. lääkkeiden jakaminen dosettiin

x 3. Voimassa olevan lääkelupien uusimisessa tulee suorittaa näytöt x 1.

Lähihoitajan tulee suorittaa seuraavat näytöt: P.o. lääkkeiden jakaminen dosettiin x 3.

S.c. lääkkeiden antaminen asiakkaalle x 3. Voimassa olevien lääkelupien uusimisessa tulee suorittaa näytöt x 1.

Työntekijät perehdytetään kotihoidossa ja kotisairaanhoidon palvelussa toteutettavaan lääkehoitoon.

Perehdytykseen sisältyy lääkehoitosuunnitelman läpikäyminen joko yhdessä työntekijän kanssa tai niin, että työntekijällä on mahdollisuus perehtyä siihen työaikana ja kuitata suunnitelma luetuksi.

Perehdytyksen yhteydessä käydään läpi lähihoitajan ja sairaanhoidajan lääkeosaamisen vaatimukset, vaadittavat koulutukset ja näytöt, lääkehoidon toteutuksen käytännöt asiakkaan kotona, toimintaohjeet ongelmatilanteissa tai lääkepoikkeama tilanteessa tai muussa lääkehoidon vaaratapahtumassa. Uusi työntekijä saa toteuttaa lääkehoitoa itsenäisesti vasta kun em. Lääkeluvat ja näytöt ovat suoritettu hyväksytysti ja lääkehoitoa on toteutettu valvotusti perehdytyksen aikana.

Lääkehoidon osaamisen näytöt x 1 vaaditaan kaikilta uusilta rekrytoitavilta

työntekijöiltä. Mikäli uuden työntekijän lääkeluvat ovat ehtineet vanhentua, toimitaan

kuten uusien lääkelupien kohdalla.

Rokotuksia antavalla sairaanhoitajalla tulee olla tehtävän edellyttämä rokotusosaaminen. Osaaminen varmistetaan koulutuksella ja käytännön näytöillä, ja ne dokumentoidaan. Rokotustoimintaan liittyvät luvat ja toimivaltuudet varmistetaan ennen rokotusten antamista. Lisäksi sairaanhoitajan injektio-osaaminen (s.c. ja i.m.) varmistetaan käytännön näytöillä silloin, kun nämä tehtävät kuuluvat hänen työnsä.

Kotihoidon yksikön luvat on sosiaalihuollon toimintaa.

5. LÄÄKEHOIDON PROSESSI

5.1 Lääkkeen hankkiminen, säilyttäminen ja hävittäminen

Lääkehoidon vaaratapahtumat

Lääkehoidon virheen, vaaratapahtuman tai läheltä piti -tilanteen sattuessa työntekijä arvioi asiakkaan voimien ja järjestää tarvittavan avun. Kiireellisessä tilanteessa soitetaan hätänumeroon 112.

Tarvittaessa otetaan yhteyttä lääkäriin tai muuhun terveydenhuollon ammattilaiseen ja huolehditaan asiakkaan seurannasta sekä jatkohoidon järjestämisestä.

Tapahtumasta ilmoitetaan viipymättä vastuuhenkilölle ja se kirjataan yrityksen poikkeamien ilmoitus- ja käsittelykäytännön mukaisesti. Tapahtuman syyt selvitetään, korjaavat toimenpiteet toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta seurataan. Tavoitteena on ehkäistä vastaavien tilanteiden toistuminen ja parantaa lääkehoidon turvallisuutta.

Lääkkeiden säilytys ja käyttökelpoisuuden seuranta

Asiakkaan lääkkeet säilytetään lääkekohtaisten ohjeiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään lämpötilaan, valoon ja kosteudelta suojaamiseen sekä lääkkeiden turvalliseen säilyttämiseen. Työntekijä tarkistaa sovittujen työtehtävien yhteydessä lääkkeiden pakkausmerkinnät ja viimeiset käyttöpäivät.

Vanhentuneita tai käyttökelvottomia lääkkeitä ei anneta asiakkaalle. Niiden asianmukaisesta poistamisesta sovitaan asiakkaan ja tarvittaessa apteekin kanssa. Säilytyksen ja käyttökelpoisuuden seurannasta vastaavat työntekijät tehtävänsä mukaisesti. Havaitut puutteet ilmoitetaan vastuuhenkilölle.

Rokotteiden kuljetus, säilytys ja antaminen

Yritys toteuttaa rokotuksia, rokotteiden kuljetuksessa ja säilytyksessä noudatetaan valmistekohtaisia ohjeita ja voimassa olevia kylmäketjuvaatimuksia. Säilytyslämpötilaa seurataan asianmukaisesti ja poikkeamat dokumentoidaan. Jos rokotteiden asianmukaisesta kuljetuksesta tai säilytyksestä ei ole varmuutta, sitä ei käytetä ennen käyttökelpoisuuden varmistamista.

Rokotustoimintaa varten sovitaan etukäteen konsultoiva lääkäri tai muu asianmukainen terveydenhuollon taho sekä yhteydenottotavat rokotuksiin liittyvissä kysymyksissä ja komplikaatiotilanteissa. Jos annetaan kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvia rokotuksia, varmistetaan yhteistyö ja yhteydenpito Pohteen rokotustoiminnasta vastaavaan tahoon.

Rokotuksia annettaessa työntekijän tulee osata tunnistaa vakava rokotusreaktio ja toimia hätätilanteessa. Rokotustoiminnan ensiapuvalmius, mukaan lukien adrenaliinin saatavuus anafylaksian hoitoon, järjestetään toiminnan vaatimusten mukaisesti ennen rokotusten antamista. Hätätilanteessa soitetaan 112 ja toimitaan ensiapuohjeiden mukaisesti.

5.2 Lääkkeen jakaminen, käyttökuntoon saattaminen, tarkistaminen, antaminen

ja dokumentointi

Lääkkeet jaetaan ja saatetaan käyttökuntoon tarkkuutta, huolellisuutta ja aseptiikan periaatteita noudattaen. Lääkehoitoa toteuttavan tulee tietää eri lääkevalmisteiden antotavat, lääkkeen käyttötarkoitus, mahdolliset riskitekijät ja asianmukainen sekä

turvallinen käyttö, esimerkiksi saako tablettimuotoisen lääkkeen puolittaa, murskata tai pureskella. Lääkkeiden jakamista varten varataan aikaa ja rauhallinen paikka. Jaetut lääkkeet tarkistetaan kahteen kertaan jakamisen yhteydessä ja aina ennen lääkkeen antoa asiakkaalle. Tällä pyritään varmistamaan turvallisen ja oikean lääkehoidon toteutus oikealla asiakkaalle.

Lääkettä annettaessa asiakkaalle turvallisesta, tulee varmistaa: oikea asiakas, oikea lääke, oikea annos, oikea antoaika ja oikea antotapa.

Dosettiin merkitään asiakkaan koko nimi ja syntymäaika ja varmistetaan aina ennen lääkkeiden jakamista, että lääkelista on ajan tasalla.

Lääkejakelussa käytettävät välineet

Kotihoidon työntekijöillä on lääkehoidon tehtävien edellyttämät välineet mukana asiakkaan luona. Lääkkeiden jakamisessa käytetään puhdasta lääkejakelualustaa, pinsettejä, lääkejakelukippoja, lääkkeenpuolittajaa ja suojakäsineitä.

Välineiden puhtaudesta huolehditaan ennen käyttöä ja käytön jälkeen. Uudelleenkäytettävät välineet puhdistetaan asianmukaisesti ja kertakäyttöiset välineet hävitetään käytön jälkeen.

Lääkkeenpuolittajaa käytetään vain silloin, kun lääkkeen jakaminen on valmisteen ominaisuuksien ja lääkärin määräyksen mukaan sallittua. Lääkkeiden jakamisessa noudatetaan hyvää käsihygieniää ja lääkehoitosuunnitelman mukaisia toimintatapoja. Suojakäsineitä käytetään työtehtävän ja tilanteen edellyttämällä tavalla.

Asiakkaalla voi olla myös käytössä apteekista valmiiksi saatuja annosjakelun pusseja. Koneellisen annosjakelun kautta tulleet lääkkeet on kaksoistarkistettu annosjakelun yhteydessä. Lääkkeen antaja tarkistaa lääkkeet siitä huolimatta.

Asiakkaan lääkelista tulee olla ajantasainen, siitä tulee käydä ilmi lääkityksestä vastaavan lääkärin nimi, päivämäärä ja milloin lääkitys on viimeksi tarkistettu.

Läakelistasta tulee käydä ilmi lääkkeiden nimet, niiden käyttötarkoitus, annos sekä anto ajankohdat, jolloin kutakin lääkettä tulee ottaa. Myös mahdolliset tauot lääkityksessä tulee huomioida. Epäselvyydet lääkityksessä, esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakas on ollut sairaalahoidossa, varmistetaan asiakkaan lääkityksen ajantasaisuus ennen lääkityksen aloittamista.

Potilaan ajantasainen lääkitys merkitään asiakkaan tietoihin potilastietojärjestelmään.

Käynnillä toteutunut lääkehoito kirjataan potilastietojärjestelmään jokaisen käynnin yhteydessä. Uusi tai muuttuva lääkemääräys kirjataan asiakkaan tietoihin potilastietojärjestelmään viipymättä ja huolehditaan ajantasainen lääkelista myös asiakkaan kotihoidonkansioon ,sekä kotiin.

Rokotuksia yrityksessämme voi antaa rokoteluvat omaava sairaanhoitaja. Rokotusten toteuttamisessa toteutetaan samaa turvallisuus periaatetta kuin lääkehoidossa yleensäkin. Rokotuksia antaessa tulee tietää rokotusten toteutuksen erityispiirteet, joita ovat muun muassa rokotteiden mahdolliset haittavaikutukset, eri rokotevalmisteiden annosteluvälit, rokotusten jälkeinen seuranta-aika ja rokotesarjan aikataulut sekä oikea antotapa.

5.3 Lääkkeiden vaikutuksen seuranta

Potilas- ja asiakasturvallisuuden näkökulmasta on tärkeää osata seurata lääkehoidon vaikuttavuutta yhdessä omaisten ja hoitajien toimesta. Asiakkaan voinnissa voi huomata joko positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia. Asiakas voi olla esimerkiksi selkeästi virkeämpi, kivuttomampi tai sekavampi, väsyneempi, kaatuileva. Jos lääkkeen vaikutus selvästi heikentää asiakkaan vointia, ollaan välittömästi yhteydessä asiakasta hoitavaan lääkäriin. Työntekijällä tulee olla valmius/ osaaminen toimia myös äkillisissä komplikaatiotilanteissa.

Lääkkeen vaikutukset ovat yksilöllisiä ja muuttuvat iän myötä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää iäkkäiden lääkitykseen.

Joidenkin lääkkeiden vaikuttavuutta voidaan arvioida esimerkiksi verikokein. Tällaisia lääkkeitä ovat mm. verensokeria alentavat lääkkeet, antikoagulantit eli verta ohentavat lääkkeet ja epilepsialäkkeet. Verenpainelääkkeen vaikutusta seurataan puolestaan verenpaineen mittaamisen avulla.

Lääkkeiden vaikutusten seuranta kirjataan potilastietojärjestelmään.

Asiakastietojärjestelmät ja lääkehoidon kirjaaminen

Kotihoidon asiakastyössä käytetään Hilkka-asiakastietojärjestelmää ja Lifecare-potilastietojärjestelmää. Myös Kotihoito Herttuattaren toiminnassa huolehditaan siitä, että asiakkaan hoidon toteutuminen, lääkahoito, lääkityksen muutokset, voinnin seuranta ja mahdolliset lääkehoidon poikkeamat kirjataan asianmukaisesti käytössä olevaan järjestelmään.

Kirjaukset tehdään viivytyksettä ja tietosuojavaatimuksia noudattaen. Työntekijät vastaavat kirjaamisesta omien tehtäviensä ja käyttöoikeuksiensa mukaisesti.

5.4 Rokotusten kirjaaminen

Jokainen annettu rokotus dokumentoidaan asianmukaisesti. Kirjaukseen sisällytetään rokotteen nimi, antopäivä, annos, antotapa, pistoskohta ja erätunnus sekä muut kulloinkin vaaditut tiedot.

Tällä hetkellä rokotuksen antanut työntekijä kirjaa rokotustiedot erilliselle lomakkeelle tai lapulle, joka toimitetaan sovitun käytännön mukaisesti hyvinvointikeskukseen. Hyvinvointikeskus kirjaa tiedot Lifecare-järjestelmään. Ennen rokotustoiminnan toteuttamista ja sen aikana varmistetaan Pohteen kanssa, että rokotustietojen toimittamisesta, vastaanottamisesta ja kirjaamisesta on sovittu selkeästi. Rokotuksen antanut työntekijä vastaa tietojen oikeellisuudesta ja niiden toimittamisesta sovitun käytännön mukaisesti. Jos tietoja ei voida toimittaa tai kirjaamisen toteutumisesta ei voida varmistaa, asia selvitetään viipymättä sovitun yhteistyötahon kanssa.

5.5 Lääkehoidon lopettaminen

Lääkehoidon lopettamisesta vastaa asiakkaan hoidosta vastaava lääkäri. Hoitajan tehtävä on varmistaa, että asiakas on ymmärtänyt syyn lääkityksen lopettamiseen. Huolehditaan, että jokainen asiakasta hoitava taho tietää lääkityksen lopettamisesta, tai asteittaisesta lopettamisesta, mikäli kyse on muusta kuin määräaikaaisesta lääkemääräyksestä. Huolehditaan potilaan voinnin seurannasta myös lääkehoidon päätyttyä. Mikäli lääkkeen lopettaminen johtuu yliherkkyysoireista, tulee varmistaa, että asia kirjataan potilaan riskitietoihin.

5.6 Yhteistyö muiden yksiköiden kanssa

Lääkehoitoa toteuttaessa tehdään yhteistyötä muiden yksiköiden kanssa hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti, siinä määrin mitä asiakkaalta on tietojen suostumuslomakkeella saatu. Yhteistyötahoja voivat olla apteekki, terveyskeskus, sairaala, yksityiset lääkäriasemat tai kunnan kotihoito. Hyvällä yhteistyöllä pyritään varmistamaan lääkehoidon jatkuvuus ja turvallisuus. Hätätilanteessa potilaslaki antaa luvan poiketa tietojen luovuttamisesta esimerkiksi tajuttoman potilaan jatkohoitoon liittyvissä asioissa.

Huolehditaan, että asiakkaan kotona on aina ajan tasalla oleva lääkelista, jonka hän voi tarvittaessa ottaa mukaan sairaalaan tai muualle lähtiessään. Sähköisessä potilastietojärjestelmässä on myös aina ajan tasalla oleva lääkelista.

6. Asiakkaan ja läheisen ohjaaminen

Asiakasta ohjataan lääkevalmisteen turvallisessa käytössä. Erityisen tärkeää on ohjata asiakasta ja hänen läheisiään lääkkeen käyttöön, jos asiakkaalle aloitetaan uusi lääkitys tai hän ei itse käy apteekista lääkettä hakemassa, mutta kuitenkin huolehtii itse lääkkeen otosta. Asiakkaan tai hänen lääkehoidostaan vastaavan omaisen ja hoitajan tulee tuntea keskeiset lääkityksessä huomioivat asiat.

Asiakkaan kanssa käydään läpi ja tarvittaessa hänen omaistensa kanssa läpi lääkkeen käyttötarkoitus, annosteluohjeet ja käyttöaika, säilytysohjeet, lääkkeen mahdolliset erityispiirteet esimerkiksi, jos lääke täytyy ottaa tyhjään mahaan.

Asiakkaalle kerrotaan, kuinka lääke vaikuttaa ja kuinka lääkkeen vaikutusta seurataan, ja mitkä ovat lääkkeet yleisimmät haittavaikutukset. Varmistetaan, että asiakas ymmärtää ohjatun asian.

7. SEURANTA- JA PALAUTEJÄRJESTELMÄ

7.1 Haitta- ja vaaratapahtumien seuranta

Jokainen työntekijä ilmoittaa viipymättä havaitsemistaan lääkehoidon haitta- ja vaaratapahtumista, läheltä piti -tilanteista sekä asiakasturvallisuutta vaarantavista epäkohdista yrityksen vastuuhenkilölle. Kiireellisessä tilanteessa varmistetaan ensin asiakkaan turvallisuus, järjestetään tarvittava apu ja otetaan tarvittaessa yhteyttä hätänumeroon 112 tai terveydenhuollon ammattilaiseen.

Tapahtuma kirjataan asiakkaan potilas- tai asiakastietoihin siltä osin kuin se on hoidon jatkuvuuden ja asiakkaan turvallisuuden kannalta tarpeellista. Lisäksi tapahtumasta tehdään yrityksen sisäinen poikkeamailmoitus. Asiakastietojen käsittelyssä noudatetaan salassapitoa ja tietosuojavaatimuksia.

Yrityksen vastuuhenkilö vastaa ilmoitusten vastaanottamisesta, tapahtumien selvittämisestä ja tarvittavien korjaavien toimenpiteiden käynnistämisestä. Vakavat ja kiireelliset tapahtumat käsitellään välittömästi. Muut ilmoitukset käsitellään pääsääntöisesti kahden arkipäivän kuluessa, jos tämä aikataulu on yrityksen toiminnassa toteutettavissa. Tapahtuman syyt, seuraukset ja vastaavien tilanteiden ehkäiseminen arvioidaan tapauskohtaisesti.

Haitta- ja vaaratapahtumia käsitellään tiimipalaverissa vähintään kerran kuukaudessa sekä tarvittaessa erikseen tapahtuman jälkeen. Sovitut toimenpiteet, vastuuhenkilöt ja toteutusaikataulut kirjataan ylös. Vastuuhenkilö huolehtii siitä, että asiakastyöhön osallistuvat työntekijät saavat tiedon havaituista riskeistä ja sovitusta muutoksista. Kiireellisistä muutoksista tiedotetaan viipymättä.

Tarvittaessa järjestetään lisäperehdytys ja varmistetaan, että työntekijät ovat ymmärtäneet uudet ohjeet.

Haitta- ja vaaratapahtumien käsittelyn tavoitteena on oppia tapahtuneesta, ehkäistä vastaavien tilanteiden toistuminen ja parantaa asiakasturvallisuutta. Asiakkaalle ja tarvittaessa hänen läheiselleen kerrotaan tapahtuneesta asianmukaisesti tietosuoja- ja salassapitovaatimuksia noudattaen.

7.2 Lääkkeiden ja rokotteiden haittavaikutuksista ilmoittaminen

Ilmoitukset lääkkeiden haittavaikutuksista tehdään Fimealle. Erityisesti vakavat ja odottamattomat haittavaikutukset tulee ilmoittaa. Rokotteita koskevat haittavaikutukset ilmoitetaan myös Fimealle. Ilmoituksen voi tehdä joko sähköisesti tai Fimean ilmoituslomakkeella.

7.3 Lääkkeiden tuotevirheistä ja lääkeväärennöksistä ilmoittaminen

Lääkkeiden tuotevirheilmoitukset tehdään puhelimitse Fimealle numeroon 029 522 3202\.. Suullisesti annettu ilmoitus on tehtävä myös kirjallisena sähköpostiosoitteeseen tuotevirheet@fimea.fi

Lääkeväärennöksistä ilmoitetaan Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuslle.

Ilmoitus on tehtävä suullisesti ja kirjallisesti. Ohjeet ilmoituksen tekemiseen löytyvät Fimean verkkosivuilta, fimea.fi

7.4 Asiakaspalautejärjestelmä

Palautetta kerätään sekä suullisesti, että kirjallisesti tai verkkolomakkeella, joka löytyy yrityksen verkkosivuilta. Kaikilla palvelun ostajilla on mahdollisuus palautteen antoon. Kaikki palautteet käsitellään yrityksen viikko palaverissa. Toimintaa muutetaan tarpeen mukaan. Palautteen käsittelystä tai toiminnan muutoksista ilmoitetaan myös palautteen antajalle.

7.5 Asiakkaan tai omaisen ohjeistus ongelmatilanteissa toimimisessa

Jos asiakas tai hänen läheisensä on tyytymätön Kotihoito Herttuattaren tarjoamaan palveluun, hoitoon tai kohteluun, asia pyritään ensisijaisesti selvittämään yrityksen vastuuhenkilön kanssa.

Asiakkaalla on oikeus tehdä muistutus saamastaan palvelusta tai hoidosta. Kotihoito Herttuatar neuvoo asiakasta tarvittaessa muistutuksen tekemisessä ja huolehtii siitä, että sille osoitetut muistutukset käsitellään asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Asiakas tai hänen läheisensä voi saada neuvoja ja ohjausta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Pohde) potilas- ja sosiaaliasiavastaavalta. Potilas- ja sosiaaliasiavastaava neuvoo asiakkaan oikeuksiin ja asemaan sekä muistutuksen tekemiseen liittyvissä asioissa.

Potilas- ja sosiaaliasiavastaavan ajantasaiset yhteystiedot ja yhteydenottotavat löytyvät Pohteen verkkosivuilta:

<https://pohde.fi/palvelut/potilas-ja-sosiaaliasiavastaava/>

Kotihoito Herttuatar ohjaa asiakkaan tai hänen läheisensä tarvittaessa ottamaan yhteyttä potilas- ja sosiaaliasiavastaavaan. Asiakkaalle annetaan tietoa hänen oikeuksistaan ymmärrettävässä muodossa, ja hänen yksityisyyttään sekä itsemääräämisoikeuttaan kunnioitetaan.

Yritys käsittelee sille osoitetut muistutukset viivytyksettä, selvittää asian ja antaa asiakkaalle asianmukaisen vastauksen. Havaitut epäkohdat käsitellään toiminnan kehittämiseksi ja vastaavien tilanteiden ehkäisemiseksi.

7.6 Lääkitysturvallisuusauditointi

Lääkehoidon turvallisuutta seurataan vaara- ja haittatapahtuma ilmoitusten avulla.

Mikäli ilmoituksia tulee paljon, olisi hyvä tehdä lääketurvallisuus auditointi.

Lääkehoidon turvallisuusauditointi suositellaan tehtäväksi yrityksen ulkopuolisen henkilön toimesta, joka tuntee kotihoidon lääkehoidon toteutuksen.

Nimi: uusi lääkehoitosuunnitelma

Vuosi: 2026

Hyväksyjän nimi: Lars Konttinen

Hyväksyjän tunnus: 03203756642

Hyväksymispäivä: 21.10.2026 klo 22.23

Tämä on hyväksyjän digitaalisesti allekirjoittama PDF-tiedosto. ProEdu LupaKanta -järjestelmä varmentaa allekirjoituksen.